

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ
ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ****ΔΕΛΤΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2005***(μεταφρασμένο κείμενο)***ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΟΧΕΥΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΧΩΡΙΣ ΞΥΛΟ**

Η απαγόρευση κάθε μορφής σωματικής τιμωρίας μέσα στους κόλπους της οικογένειας επιταχύνεται με γοργούς ρυθμούς σε όλη την Ευρώπη.

- Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, ερμηνεύοντας τη Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού (ΣΔτΠ), υποστήριξε ανέκαθεν ότι η Σύμβαση απαιτεί την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας σε συνδυασμό με εκτεταμένες δημόσιες εκπαιδευτικές δράσεις,
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έχει δηλώσει σε ικανό αριθμό Ευρωπαϊκών κρατών ότι πρέπει να απαγορευθούν την σωματική τιμωρία, έτσι ώστε να συμμορφωθούν με τις επιταγές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (και του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη).
- Το 2004 η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης κάλεσε τα κράτη-μέλη σε δράση προκειμένου να γίνει η Ευρώπη «ελεύθερη ζώνη» από τη σωματική τιμωρία στα παιδιά.
- Πάνω από το ένα τρίτο των 46 κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν απαγορεύσει τη σωματική τιμωρία γενικά, και τουλάχιστον 6 βρίσκονται στη διαδικασία αυτή.
- Η Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Διάσκεψη που εκπονεί μελέτη για τη βία κατά των παιδιών, για λογαριασμό του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, συστήνει επίσης την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας.
- Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) έλαβε δημόσια θέση το 2000 παροτρύνοντας έντονα όλες τις Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να εισάγουν νομοθεσία που να απαγορεύει ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας στα παιδιά.

Η κατάργηση της σωματικής τιμωρίας εξαπλώνεται στην Ευρώπη

Τουλάχιστον 14 κράτη-μέλη έχουν απαγορεύσει ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας:

Η Σουηδία (1979), η Φινλανδία (1983), η Νορβηγία (1987), η Αυστρία (1989), η Κύπρος (1994), η Δανία (1997), η Λετονία (1998), η Κροατία (1999), η Γερμανία (2000), η Βουλγαρία (2000), η Ισλανδία (2003), η Ρουμανία (2004), η Ουκρανία (2004), και η Ουγγαρία (2004). Στην Ιταλία και στην Πορτογαλία αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου έχουν κηρύξει παράνομη κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας στα παιδιά. Αυτό δεν έχει ακόμα αποτυπωθεί στην εθνική νομοθεσία των χωρών αυτών, αλλά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα δήλωσε ότι έτσι ικανοποιούνται οι επιταγές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

Οι παρακάτω κυβερνήσεις έχουν δεσμευτεί να απαγορεύσουν από φέτος τη σωματική τιμωρία: Ολλανδία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ελλάδα, Σλοβενία, και Σλοβακία.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Το 2001 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων εξέδωσε μια ερμηνευτική «Γενική Παρατήρηση» με θέμα τη σωματική τιμωρία, σύμφωνα με την οποία η συμμόρφωση με το άρθρο 17 του Κοινωνικού Χάρτη και του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη που τον αντικαθιστά, προϋποθέτει την κατάργηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά: «...η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 17 επιβάλλει τη νομοθετική απαγόρευση κάθε μορφής βίας προς τα παιδιά, είτε στο σχολείο είτε σε άλλα ιδρύματα, είτε στο σπίτι είτε οπουδήποτε αλλού. Επίσης θεωρεί ότι οποιοδήποτε είδους ταπεινωτικές τιμωρίες ή συμπεριφορές προς τα παιδιά θα πρέπει να απαγορευθούν δια νόμου, και η απαγόρευση αυτή να υποστηρίζεται από επαρκείς κυρώσεις, τόσο στο αστικό όσο και στο ποινικό δίκαιο».

Η Επιτροπή αναφέρει στις παρατηρήσεις της ότι έλαβε υπόψη της την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου «Α κατά Ηνωμένου Βασιλείου», τις συνεχείς συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, καθώς και την εν εξελίξει αναμόρφωση της νομοθεσίας των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η θέση της Επιτροπής, όπως ακριβώς και η θέση της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, δεν δέχεται ημίμετρα ή συμβιβασμούς: πρέπει να υπάρξει ρητή και αποτελεσματική απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας γενικά. «Η Επιτροπή θεωρεί απαράδεκτο για μια κοινωνία που απαγορεύει κάθε μορφή σωματικής βίας ανάμεσα σε ενήλικες, να αποδέχεται και να επιτρέπει σε ενήλικες να ασκούν σωματική βία στα παιδιά».

Από το 2003 η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υπάρχουν κράτη που δεν έχουν συμμορφωθεί με τους Κοινωνικούς Χάρτες, εφόσον στη νομοθεσία τους δεν απαγορεύεται η σωματική τιμωρία μέσα στην οικογένεια. Ανάμεσα σ' αυτά είναι η Γαλλία, η Δημοκρατία της Σλοβακίας, η Ρουμανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σλοβενία, η Τουρκία, η Ισπανία, και η Μάλτα. Μέσα στο 2004 η Ρουμανία και η Ουγγαρία απαγόρευσαν ρητά με νομοθεσία τη σωματική τιμωρία, και η Σλοβενία μαζί με τη Δημοκρατία της Σλοβακίας δεσμεύθηκαν ότι θα ακολουθήσουν.

Υπάρχει επίσης μια διαδικασία που προβλέπει «συλλογικές καταγγελίες» κατά χωρών που δεν συμμορφώνονται με τους Κοινωνικούς Χάρτες. Δεκατρία κράτη-μέλη έχουν ήδη αποδεχτεί τη διαδικασία αυτή με το να κυρώσουν ένα Επιπρόσθετο Πρωτόκολλο στο Χάρτη. Το 2003, συλλογικές καταγγελίες έγιναν εναντίον πέντε εξ αυτών των χωρών – Βέλγιο, Ελλάδα, Ιταλία, Ιρλανδία, και Πορτογαλία – με το σκεπτικό ότι δεν υπάρχει αποτελεσματική απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας και άλλων ταπεινωτικών συμπεριφορών προς τα παιδιά.

Τον Ιούνιο του 2005, με μια απόφαση-ορόσημο, η Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων αποφάνθηκε ότι το Βέλγιο, η Ελλάδα και η Ιρλανδία παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτές ορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, επειδή δεν έχουν απαγορεύσει ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας. Επίσης αποφάνθηκε ότι η νομοθεσία στην Ιταλία και στην Πορτογαλία, σύμφωνα με την ερμηνεία που έδωσαν τα Ανώτατα Δικαστήρια των χωρών αυτών (το 1994 και το 1996 αντίστοιχα), όντως απαγορεύει τη χρήση της σωματικής τιμωρίας και μέσα στην οικογένεια, και ως εκ τούτου αποτελεί συμμόρφωση με τα επιτασσόμενα στο άρθρο 17. Ανταποκρινόμενη στις αποφάσεις της Επιτροπής, η Ελλάδα εξήγγειλε ότι θα μελετήσει την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας γενικά. Το Βέλγιο και η Ιρλανδία αναμένονται να ακολουθήσουν σύντομα.

Μετά την απόφαση “Α κατά ΗΒ” του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου

Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, πραγματοποίησε σειρά

διαβουλεύσεων σχετικά με την απόφαση “Α κατά ΗΒ” που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 1998. Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ομόφωνα ότι η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου – που επιτρέπει την «πειθαρχία μέσω τιμωρίας σε λογικά πλαίσια» (“reasonable chastisement”) – δεν παρέχει στα παιδιά επαρκή προστασία ούτε αποτελεί αποτελεσματική αποτροπή. Έκρινε ότι ο ξυλοδαρμός ενός ανήλικου Άγγλου από τον πατριό του αποτελούσε απάνθρωπη και ταπεινωτική τιμωρία. Μετά την απόφαση αυτή, το 2004, αντιπροσωπείες άλλων Ευρωπαϊκών κρατών εξέφρασαν σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την αδράνεια της κυβέρνησης του Η.Β. να ανταποκριθεί ουσιαστικά στην απόφαση. Συγκεκριμένα, οι ανησυχίες αφορούσαν το ότι η Βρετανία αδρανούσε ενώ είχε υποσχεθεί επισήμως στο Δικαστήριο ότι θα αναμόρφωνε το νόμο που επιτρέπει την «πειθαρχία μέσω τιμωρίας σε λογικά πλαίσια».

Συστάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Σ.τ.Ε.

Στις 24 Ιουνίου 2004, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, με μεγάλη πλειοψηφία, υιοθέτησε λεπτομερή Σύσταση, η οποία κάνει έκκληση για «συντονισμένη και εστιασμένη εκστρατεία σε όλα τα κράτη-μέλη για την οριστική κατάργηση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά» (Σύσταση 1666/2004). Η Σύσταση «επισημαίνει την επιτυχία του Συμβουλίου της Ευρώπης στο να καταργήσει τη θανατική ποινή. Η Συνέλευση το καλεί τώρα να καταστήσει την Ευρώπη, το συντομότερο δυνατό, «ελεύθερη ζώνη» από την σωματική τιμωρία στα παιδιά.»

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημειώνει ότι οι προδιαγραφές σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως τίθενται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, προϋποθέτουν την ολική κατάργηση της σωματικής τιμωρίας. «Το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η οποιαδήποτε σωματική τιμωρία στα παιδιά παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματά τους στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στη σωματική ακεραιότητα. Το γεγονός ότι η σωματική τιμωρία επιτρέπεται δια νόμου σε κάποια κράτη-μέλη παραβιάζει το εξίσου θεμελιώδες δικαίωμα των παιδιών στην ίδια νομική προστασία όπως οι ενήλικες. Στην Ευρωπαϊκή κοινωνία απαγορεύεται σε έναν άνθρωπο να χτυπήσει έναν άλλον – και τα παιδιά είναι άνθρωποι. Η κοινωνική και νομική αποδοχή της σωματικής τιμωρίας πρέπει να λήξει».

Τον Απρίλιο του 2005, η Επιτροπή των Υπουργών, το σώμα που είναι υπεύθυνο για τη λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο της Ευρώπης, ανταποκρίθηκε στη σύσταση του Κοινοβουλίου (βλέπε παραπάνω), δηλώνοντας ότι συμφωνεί με το Κοινοβούλιο όσον αφορά την ανάγκη να ξεκινήσει «συντονισμένη καμπάνια σε όλα τα κράτη-μέλη για την οριστική κατάργηση κάθε μορφής βίας προς τα παιδιά». Η Επιτροπή σημείωσε ότι από το 1985 προβαίνει σε συστάσεις προωθώντας την αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου και γενικά καταδικάζοντας τη σωματική τιμωρία, και συνεχίζει: «υπογραμμίζουμε τη σπουδαιότητα της κατάλληλης νομοθεσίας στον τομέα αυτό...».

Η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητο να υπάρχει μια «συνολική στρατηγική» για το συντονισμό των δράσεων μεταξύ των σχετικών φορέων και για την αξιοποίηση των πόρων. Υπογραμμίζει ότι τόσο η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης έχουν ως στόχο την προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας.

Η Επιτροπή ανήγγειλε ένα νέο τριετές πρόγραμμα δράσης με θέμα: «*Παιδιά και Βία*». Προτεραιότητα του προγράμματος αυτού θα είναι η αποτελεσματική νομική προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας. «Ακολουθώντας τη σύσταση της Συνέλευσης, το πρόγραμμα θα επιστήσει την προσοχή των παιδιών, όσων ζουν και εργάζονται μαζί τους, και του ευρέως κοινού, στην ανάγκη προστασίας των παιδιών από κάθε μορφή βίας. Θα επιδιώξει επίσης τη γενική ευαισθητοποίηση του κοινού στα θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών, ειδικά στο δικαίωμά τους στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τη σωματική ακεραιότητα».

Η Επιτροπή επίσης συμφώνησε με την Κοινοβουλευτική Συνέλευση ότι «τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή δράσεων για την εξάλειψη της βίας προς τα παιδιά...»

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ

Σύμφωνα με την ερμηνεία της ΣΔτΠ από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, απαιτείται γενικά η απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας, όσο ελαφριάς κι αν είναι, σε συνδυασμό με τη γενική πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού. Αυτό εκφράστηκε στο πρώτο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής σχετικά με τους σκοπούς της εκπαίδευσης, στα συμπεράσματα της Επιτροπής μετά τη διήμερη Γενική Διαβούλευση σχετικά με τη βία προς τα παιδιά, και στις καταληκτικές της παρατηρήσεις μετά την εξέταση εκθέσεων 130 χωρών από όλες τις ηπείρους. Άλλες Επιτροπές για την Εφαρμογή Συμφωνιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, έχουν επίσης συστήσει την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας γενικά, όπως η Επιτροπή για τα Οικονομικά, Κοινωνικά, και Πολιτιστικά Δικαιώματα (προς τη Βρετανία, και πρόσφατα προς τη Μάλτα), η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων.

Η θέση του ENOC για τη σωματική τιμωρία

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) υιοθέτησε ομόφωνα το 2000 την ακόλουθη δημόσια θέση, σύμφωνα με την οποία προτρέπει όλες τις Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να εισάγουν νομοθεσία που να απαγορεύει τη σωματική τιμωρία γενικά και να ξεκινήσουν / υποστηρίζουν εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με θετικές, μη-βίαιες μεθόδους διαπαιδαγώγησης και πειθαρχίας.

«Σύμφωνα με τις αρχές με τις οποίες έχουμε δεσμευθεί, να εργαζόμαστε δηλαδή για τη βελτίωση της ζωής όλων των παιδιών στην Ευρώπη, δεσμευόμαστε να δουλέψουμε ενεργά για αυτό το θεμελιώδες ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ως εκπρόσωποι της φωνής των παιδιών της Ευρώπης, πιστεύουμε ότι η εξάλειψη βίαιων και ταπεινωτικών μορφών πειθαρχίας αποτελεί στρατηγική ζωτικής σημασίας, προκειμένου να βελτιωθεί η θέση των παιδιών ως πολιτών και για να μειωθούν η παιδική κακοποίηση και άλλες μορφές βίας στις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Πρόκειται για μια μεταρρύθμιση που έχει αργήσει πολύ, αλλά που εξασφαλίζει τεράστιες δυνατότητες για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και των οικογενειακών σχέσεων.

Το να χτυπάμε τα παιδιά δείχνει έλλειψη σεβασμού και είναι επικίνδυνο. Τα παιδιά δικαιούνται την ίδια προστασία από τη βία που εμείς, ως ενήλικες θεωρούμε δεδομένη. Ενώ όλες σχεδόν οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν απαγορεύσει τη σωματική τιμωρία στα σχολεία τους και στα ιδρύματα που φιλοξενούν παιδιά, στις περισσότερες χώρες η χρήση της σωματικής τιμωρίας στο χώρο της οικογένειας παραμένει κοινή πρακτική, νομικά και κοινωνικά αποδεκτή. Πολλά κράτη έχουν νόμους που ρητά προστατεύουν το δικαίωμα των γονέων ή άλλων προσώπων που φροντίζουν ένα παιδί να χρησιμοποιούν «λελογισμένη» ή «ήπια» σωματική τιμωρία. Όπου ο νόμος σιωπά, η σωματική τιμωρία τείνει να γίνεται αποδεκτή και ως πράξη...»

Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Εξάλειψη κάθε μορφής Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά

Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία ξεκίνησε το 2001 από την Ύπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στη Γενεύη. Υποστηρίζεται από τη UNICEF, την UNESCO, πρώην Ύπατους Αρμοστές για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, μέλη της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού, από εθνικές επιτροπές ανθρωπίνων δικαιωμάτων και από μη-κυβερνητικές οργανώσεις που εργάζονται για τα δικαιώματα του παιδιού. (Για να δείτε τη δήλωση και την πλήρη λίστα των υποστηρικτών, μπορείτε να επισκεφθείτε την παρακάτω ιστοσελίδα: www.endcorporalpunishment.org)